

نحوه رسیدگی و بررسی تراکنش های بانکی

به منظور حسن اجرای بخشنامه ۱۶/۹۹/۲۰۰، در هریک از ادارات کل امور مالیاتی، کمیته ویژه ای از افراد زیر تشکیل می شود:

- مدیر کل امور مالیاتی (رییس کمیته)
- معاون حسابرسی مالیاتی (دبیر کمیته)
- رییس امور حسابرسی مالیاتی (مدیر حسابرسی مالیاتی) ذی ربط
- نماینده دادستانی انتظامی مالیاتی
- مسئول حراست اداره کل
- روسای گروه حسابرسی ویژه

این کمیته قبل از دعوت از مودی و ورود به حسابرسی مالیاتی، حجم ریالی گردش حساب های بانکی را با سوابق مالیاتی و حجم فعالیت های تشخیصی مودی یا سایر فعالیت های مالی اشخاص مطابقت می دهد و در صورتی که اکثریت اعضا، اطلاعات تراکنش های بانکی برای هر سال را با عملکرد مالی و یا مالیاتی همان سال مودی و مالیات های تشخیصی و مطالبه شده به صورت تقریبی همخوان بدانند، الزامی به حسابرسی مالیاتی اطلاعات فوق نبوده و از این حیث مالیاتی منظور نخواهد شد.

در راستای این حکم صرفاً صورتجلسه ای مبنی بر عدم نیاز به صدور برگ تشخیص مالیات توسط کمیته مذکور تنظیم و از طریق اداره کل ذی ربط برای دفتر مبارزه با فرار مالیاتی و پولشویی ارسال می شود. اما اگر پس از بررسی های مربوطه از نظر کمیته، اطلاعات تراکنش های بانکی قابل بررسی تشخیص داده شود موضوع بررسی ها باید برابر سایر بندهای این بخشنامه انجام شود.

کدام تراکنش های بانکی معاف از مالیات است؟

وجه موجود در حساب های بانکی اشخاص برای سازمان امور مالیاتی اهمیتی ندارد. آنچه برای اداره مالیات مهم است، تراکنش های بانکی اشخاص است؛ یعنی میزان پولی که از حساب آن ها خارج و یا به حساب آن ها وارد شده است.

طبق جدیدترین بخشنامه مربوط به نحوه رسیدگی به تراکنش های بانکی به شماره ۱۶/۹۹/۲۰۰ مورخ ۳۱/۰۱/۱۳۹۹ تراکنش هایی که ماهیت درآمدی ندارند و در مورد این نوع تراکنش ها صرفاً تطبیق کلی مبالغ کفایت دارد شامل موارد زیر است:

۱. تراکنش های بانکی مربوط به اعضای هیات مدیره و سهامداران اشخاص حقوقی با تایید شخص حقوقی مورد نظر
۲. دریافتی و پرداختی مرتبط به حق شارژ
۳. دریافتی و پرداختی به حساب بستگان (در صورتی که ماهیت درآمدی آن توسط اداره امور مالیاتی اثبات نشود)
۴. تسهیلات بانکی دریافتی
۵. انتقالی بین حساب های شخص
۶. انتقال بین حساب های شرکا در مشاغل مشارکتی
۷. تنخواه های واریزی به حساب اشخاص توسط کارفرما با تایید کارفرمای ذی ربط
۸. دریافت ها و پرداخت های سهامداران و اعضای هیات مدیره اشخاص حقوقی که طرف مقابل آن در دفاتر شخص حقوقی در حساب های دریافتی و پرداختی (جاری شرکا) منظور شده است.
۹. قرض و ودیعه دریافتی و پرداختی
۱۰. وجوه دریافتی ناشی از جبران خسارت
۱۱. انتقالی بین حساب های بانکی اشخاص در صورتی که مربوط به درآمد نباشد

۱۲. مبالغ دریافتی و پرداختی اشخاص به عنوان واسطه با توجه به فضای کسب و کار اشخاص حقیقی (در صورتی که ماهیت درآمدی آن توسط اداره امور مالیاتی اثبات نشود)

تراکنش های بانکی مشکوک چیست و سقف آن چقدر است؟

اگر گردش حساب فرد شامل هیچیک از مصادیق بالا نباشد، از سوی سازمان امور مالیاتی مورد بررسی قرار می‌گیرد، البته در صورتی که از مبلغ مشخصی بالاتر باشد. چنانچه جمع گردش بدهکار یا بستانکار مجموع حسابهای بانکی اشخاص حقیقی در طی یکسال بیشتر از پنجاه میلیارد ریال (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال) باشد، دفتر بازرسی ویژه، مبارزه با پولشویی و فرار مالیاتی موظف به استعلام، دریافت و ارسال اطلاعات تراکنش های بانکی مشکوک دریافت شده به ادارات کل امور مالیاتی ذربط خواهد بود. در غیر این صورت با توجه به تعیین حد نصاب، حسابرسی مالیاتی در خصوص این تراکنش ها فاقد موضوعیت است.

اظهارات مودیان ملاک تعیین درآمد مشمول مالیات

طبق بند ۱۸ بخشنامه ۱۶/۹۹/۲۰۰ در راستای سیاست های اصولی سازمان مبنی بر تعامل با مودیان مالیاتی و رعایت اصل اعتماد به منظور ارتقای فرهنگ خود اظهاری مالیاتی و با توجه به اینکه اطلاعات حساب های بانکی صرفاً نشان از درآمد اشخاص ندارند، کلیه ادارات امور مالیاتی در فرآیند حسابرسی مالیاتی تراکنش های بانکی مشکوک برای جمع آوری اسناد و مدارک و ارائه توضیحات لازم توسط مودیان مالیاتی، مهلت کافی و مورد نیاز را در نظر بگیرند. بدیهی است در اجرای مفاد این بند یکی از مهمترین اسناد و مدارک برای تعیین درآمد مشمول مالیات، اظهارات مکتوب مودیان در خصوص تراکنش های بانکی می باشد.

اظهارات مودیان در مورد تراکنش های بانکی، یکی از مهم ترین اسناد برای تعیین میزان درآمد مشمول مالیات آنها می باشد و زمانی که مودی در اظهارات خود ماهیت تراکنش های بانکی قبل از سال ۱۳۹۷ را اعلام نماید و مدارکی برخلاف اظهارات وی شناسایی نگردد، آن گاه این اظهارات ملاک تعیین و رسیدگی برای اداره امور مالیاتی می باشند. همچنین لازم به ذکر است که اگر اسناد و مدارکی به دست آید که خلاف اظهارات مودی باشد، این اسناد ملاک مطالبه مالیات قرار می گیرند و برابر با قوانین و مقررات جرائمی به وی تعلق می گیرد. که براساس ماده ۱۹۱ ق.م.م جرائم مالیاتی قابلیت بخشش و معافیت ندارند.

نکته: یکی از مهمترین اسناد و مدارک برای تعیین درآمد مشمول مالیات، اظهارات مکتوب مودیان در خصوص تراکنش های بانکی می باشد.

نحوه محاسبه مالیات بر گردش حساب و مالیات بر تراکنش بانکی چگونه است؟

فرض کنید چکی را نقدی از بانک دریافت کرده و یا چک را به نام خود وصول کرده و به حساب شخص دیگری واریز می‌کنیم این مبالغ تراکنش هم شامل آن ۵میلیارد می‌شود؟ یا آن سقف ۵ میلیارد فقط برای تراکنش هایی است که به حساب وارد و خارج می‌شود؟

هر شخصی که در طول یک سال ۵میلیارد تومان ورودی به حساب داشته مشمول این بخشنامه است و باید در این خصوص توضیحات و دلایل ارائه بدهد. اگر چک فقط وصول و کارسازی شده باشد در زمان رسیدگی مستنداتی را باید ارائه داد که شما فقط عملیات بانکی را انجام داده‌اید و صاحب چک و دریافت کننده چک را معرفی کنید. ولی اگر بابت این کار دستمزدی گرفته باشید شما نیز باید پاسخگو باشید.

تراکنش های بانکی اشخاص حقوقی و اشخاص حقیقی صاحب پرونده

اگر تراکنش های بانکی متعلق به اشخاص حقوقی دارای پرونده یا اشخاص حقیقی (صاحبان مشاغل) که دارای یک پرونده در نظام مالیاتی باشند، بلافاصله و حداکثر ظرف مدت پنج روز کاری پس از دریافت اطلاعات تراکنش های بانکی حسب نظر کمیته موضوع بند یک فوق، در اختیار گروه رسیدگی ویژه قرار گیرد. بدیهی است در راستای اجرای این بند چنانچه با بررسی های بعدی مشخص شود در اجرای مقررات ماده ۱۰۰ قانون مالیات های مستقیم اطلاعات تراکنش های بانکی واصله اشخاص حقیقی (صاحبان مشاغل) مربوط به شغل یا محل دیگری است در اجرای مقررات قانونی باید پرونده جدیدی حسب مقررات تشکیل شود و اقدامات لازم صورت پذیرد.

رسیدگی به تراکنش های بانکی اشخاص حقیقی

طبق بند ۱۶ بخشنامه ۱۶/۹۹/۲۰۰ در صورتی که اشخاص حقیقی هیچ اطلاعاتی اعم از مستند و یا دلایل و قرائن، نسبت به حساب های بانکی در اختیار گروه رسیدگی قرار ندهند، گروه رسیدگی ضمن انجام اقدامات در قالب دستورالعمل کشف معاملات و عملیات مشکوک و شیوه گزارش دهی در سازمان امور مالیاتی باید حسب مقررات ماده ۹۳ قانون مالیات های مستقیم در قالب "اشتغال به مشاغل یا عناوین دیگر غیر از موارد مذکور در سایر فصل های این قانون" نسبت به مطالبه مالیات متعلقه و جرایم مربوطه اقدام کند.

آیا مالیات تراکنش های بانکی در هر حسابی اعمال می شود؟

سازمان امور مالیاتی هر تراکنش و هر حسابی را مشمول مالیات و پولشویی نمی کند و فقط تراکنش های بانکی مشکوک و غیر قابل دفاع و توجیه منطقی با چالش مالیات سنگین مواجه می شوند نه صرفاً تراکنش های بانکی بالا.

نحوه رسیدگی به تراکنش های بانکی در سنوات قبل از سال ۱۳۹۵

طبق بند ۱۰ بخشنامه ۱۶/۹۹/۲۰۰ با توجه به احتمال عدم مستند سازی برخی از تراکنش های بانکی در سنوات قبل از سال ۱۳۹۵ برای اشخاص حقیقی و به منظور تسهیل در فرایند گزارشگری مالیاتی این گونه مودیان تا زمانی که اسناد و مدارک مثبته ای مربوط به کسب درآمد از تراکنش های کمتر از مبلغ یکصد و پنجاه میلیون ریال (به استثنای تراکنش های واریزی از طریق (pos) یا درگاه الکترونیکی پرداخت) در دسترس نباشد، این تراکنش ها در محاسبه درآمد مشمول مالیات و مالیات و مالیات منظور نخواهد شد. و در بررسی تراکنش های واریزی از طریق (pos) یا درگاه الکترونیکی پرداخت نیز باید ماهیت فعالیت های حوزه کسب و کار از جمله دریافت و پرداخت هایی که صرفاً برای دریافت وجه نقد و بدون ماهیت درآمدی انجام شده، مدنظر باشد.

تاکید بر رعایت مفاد بند ۱۸ بخشنامه مورخ ۳۱/۰۱/۱۳۹۹

دفتر بازرسی و مبارزه با فرار مالیاتی و پولشویی سازمان امور مالیاتی عنوان مدیران کل امور مالیاتی جهت تاکید بر رعایت مفاد بند ۱۸ بخشنامه مورخ ۳۱/۰۱/۱۳۹۹ رئیس کل سازمان امور مالیاتی در رابطه با نحوه رسیدگی به تراکنش های بانکی همان بندی که عموم ماموران مالیاتی با صلاحیت حرفه ای، هنگام رسیدگی به پرونده های مالیاتی، توجهی به آن نداشته اند ابلاغیه ای صادر نموده است.

حد و مرز تراکنش‌های بانکی

اگر بخواهیم خطرات مالیات تراکنش‌های بانکی را متوجه شویم به طور مثال آن را به عنوان یک کشور در نظر می‌گیریم کشور محدوده‌ای به نام مرز دارد که شما داخل این محدوده یک سری اختیارات که مربوط به اوضاع داخل کشورتان می‌شود دارید. در مورد حساب‌های بانکی هم همین فرضیه مصداق پیدا می‌کند به این صورت که شما به عنوان دارنده حساب در داخل این حساب یک سری ورود و خروج‌هایی دارید که متناسب با نوع فعالیتی که انجام می‌دهید کاملاً مصداق پیدا می‌کند و تطبیق دارد. ولی اگر یک نفوذی از خارج این محدوده در داخل حساب اعمال شود باعث می‌شود که شما نتوانید در موقع رسیدگی حوزه عملیات اداره کل مبارزه با پولشویی پاسخگو باشید. یعنی باید دقیقاً حد و مرز حساب‌های خود را مشخص کرده و بدانیم. و بدانیم ورودی‌ها مربوط به کدام فعالیت‌های ما می‌باشد. در واقع بهتر است که هر حسابی را برای هر نوع فعالیت مشخصی در نظر بگیریم. مثلاً من به عنوان مدیر شرکت یا عضو هیئت مدیره اگر فعالیت دیگری غیر از آن فعالیت اصلی (که ورود و خروج‌های مربوط به شرکت هست) به حساب شخصی من وارد شود باید آن را تفکیک کنم. به‌طور مثال اگر فعالیت دیگری مثل ساخت و ساز یا خرید و فروش ملک و... دارم آن را تفکیک کنم. ولی اگر یک نفوذی از خارج از این محدوده در داخل حساب اعمال شد باعث می‌شود که شما نتوانید در موقع رسیدگی خیلی خوب از تراکنش‌های خود دفاع کنید.

بعضی افراد می‌گویند ما نمی‌خواهیم حساب‌های دیگر خود را درگیر کنیم، این باعث می‌شود خودتان به خسارتی که نباید به شما تحمیل شود دامن بزنید. با ادغام کردن تمامی حساب‌ها در یکی دو فعالیت این محرز و مشخص می‌شود که تراکنش‌های مشکوکی در مجموعه حساب‌های من با شماره ملی من اتفاق افتاده که من صرفاً در خصوص یکی دو فعالیت می‌توانم وجه قانونی به آن دهم و از آن دفاع کنم و در برابر باقی فعالیت‌ها باید پاسخگو باشم.

فرق تراکنش زیاد و میلیاردری

تراکنش زیاد مشکوک محسوب نمی‌شود! یعنی هر فردی که تراکنش میلیاردری دارد نباید نگران مشکوک بودن آن باشد. زنگ خطر اداره کل مبارزه با پولشویی در واقع برای رکوردهای مغایر با فعالیت شخص با تعداد بالا به صدا در می‌آید. یک موضوعی که معمولاً در پرونده رسیدگی مالیات تراکنش‌های بانکی زیاد به چشم می‌خورد برداشت اشتباه از تراکنش بانکی مشکوک هست. معمولاً تراکنش‌های بانکی مشکوک بر اساس گم شدن منبع ورود و خروج می‌باشد. مبلغی که مشخص نیست از کجا واریز و برای چه مصرف شده است. دقت کنید برداشت بعضی از مودیان مالیاتی این است که تراکنش‌هایی که میلیاردری هست مشکوک به حساب می‌آیند در صورتی که اینطور نیست و مسئله مهم **تناسب فعالیت شخص با تراکنش حساب‌های بانکی آن شخص** می‌باشد.

گاهی پیش آمده تراکنشی که میلیاردری نیست ولی تعداد زیادی ورود و خروج در آن حساب اتفاق افتاده و وقتی موضوع فعالیت دارنده حساب بررسی می‌شود متوجه می‌شوند که فرد مثلاً کارمند یک شرکت، کارمند یک دستگاه دولتی و هیچ فعالیتی جز کارمند بودن ندارد. دقت داشته باشید منظور از تراکنش مشکوک در یک کلام، تراکنش‌های زیاد و رکوردهای زیادی هست که حجم عددی آن بالا نیست و با فعالیت شخص تناسبی ندارد.

چگونه از تراکنش‌های بانکی خود در سازمان امور مالیاتی دفاع کنیم؟

- ممکن است جزو اشخاصی باشید که برای تراکنش‌های بانکی به سازمان امور مالیاتی احضار شده‌اید و یا شاید احضار بشوید. طبیعی است که باید بتوانید توجیه کافی و صحیحی برای تراکنش‌های بانکی خود داشته باشید اما واقعیت این است که قانع کردن اداره امور مالیاتی به هیچ‌عنوان کار ساده‌ای نیست.
- برای اینکه بتوانید پرونده مالیاتی خود را به‌سلامت از اداره مالیاتی عبور دهید، باید ضمن آگاهی و تسلط کافی به قوانین مالیاتی، تجربه کافی در این زمینه نیز داشته باشید. بدیهی است که چنین فرضی برای یک فرد عادی کاملاً مردود است. بهترین راه برای این کار، مراجعه به یک **مشاور مالیاتی توانمند** است.
- به این دلیل که واریزی‌ها به حساب شخص شما بوده، توضیح کامل در خصوص تراکنش‌ها به مشاور لازمه تنظیم لایحه از ناحیه مشاور می‌باشد.